

400 rijkste families in België ontwijken 2,1 miljard € aan belastingen per jaar

Samenvatting

Hoe rijker hoe meer kans op fiscale fraude. Dat klinkt logisch. Maar nu blijkt het ook uit een studie van de Franse econoom Gabriel Zucman: “Belastingontduiking gaat al bij al over weinig mensen. Maar aan de top is het algemeen verspreid. Bij wie tot de categorie van de 0,01 procent rijksten op aarde behoort, met een vermogen van meer dan 50 miljoen dollar, is er 70 procent kans dat ze een rekening hebben in een belastingparadijs.”

De 1 procent rijksten zijn de grootste vermogens. De 0,01 procent rijksten, dat wil zeggen de 1 procent van die 1 procent, is de absolute toplaag. In ons land gaat het over 400 families. Indien we de berekeningen van Zucman toepassen op België, dan loopt de fiscus jaarlijks 2,1 miljard euro mis door fiscale fraude van die families.

Voor de PVDA bevestigen deze cijfers dat er nood is aan een fiscale cel die specifiek de 0,01 procent rijksten controleert. De PVDA stelt dit voor in de bijzondere Kamercommissie voor de Panama Papers, maar stuit op een blokkade van de regeringspartijen.

1. De belastingontwijking van de 0,01 procent rijksten

De 1% rijksten van de bevolking, dat zijn de echt grote vermogens. Maar binnen die categorie heb je ook de 0,01% rijksten, dat wil zeggen de 1% van die 1%. In ons land gaat het om vierhonderd zeer grote fortuinen en hun fraudepercentage ligt bijzonder hoog.

Die hyperrijken zijn bekend sinds journalist Ludwig Verduyn op zijn website derijkstebelgen.be een top-500 van de grootste Belgische fortuinen opstelt. Hun namen zijn bekend, maar we weten ook hoe groot hun vermogen is.

Als we de eerste 400 fortuinen van dit klassemment nemen, beginnen de bedragen bij 38 miljoen euro. Helemaal bovenaan, bij de eerste 22 fortuinen, spreken we niet meer over miljonairs, maar over miljardairs.

Een indrukwekkende evolutie, want toen Verduyn in het jaar 2000 begon met zijn klassement was er nog maar één fortuin dat meer dan een miljard euro bedroeg (versus 22 vandaag).

Die 400 fortuinen vertegenwoordigen een totaal van 142 miljard euro (zie tabel 1).

Tabel 1 – Het vermogen van de 0,01% rijkstenⁱ

Aantal gezinnen	Totaal vermogen	Gemiddeld vermogen
400	142.185.373.251 €	355.463.433 €

Voor hoeveel geld fraudeert die 0,01% nu? Op het vlak van fiscale fraude is er per definitie geen enkel exact officieel cijfer. Maar er zijn enkele werken waarmee we de werkelijkheid kunnen benaderen. Zo is het werk van de Franse econoom Gabriel Zucman, van de universiteit van Berkeley in Californië, bijzonder interessant. Hij interesseert zich net als die andere Fransman, Thomas Piketty, voor de verdeling van de fraude in functie van de rijkdom.

De omvang van de fraude van de 0,01% is te verklaren door drie factoren die samenkomen: een grote kans tot fraude, een hoog percentage van gefraudeerde inkomsten en een heel grote rijkdom. De derde factor hebben we al onderzocht. De twee eerste zijn afkomstig van de werken van Zucman.

Vele rijken frauderen, zo legt Zucman uit: “Belastingontduiking gaat al bij al over weinig mensen, maar aan de top is het algemeen verspreid. Bij wie tot de categorie van de 0,01% rijksten op aarde behoort, met een vermogen van meer dan 50 miljoen dollar, is er 70% kans dat ze een rekening hebben in een belastingparadijs.”ⁱⁱ

Bovendien frauderen vele rijken ook veel. Met zijn collega’s Annette Alstadæter (Norwegian University of Life Sciences) en Niels Johannesen (Universiteit van Kopenhagen) heeft Gabriel Zucman de gegevens van de bank HSBC Suisse met de Noorse, Zweedse en Deense fiscale gegevens vergeleken.ⁱⁱⁱ

Een van de indrukwekkendste resultaten betreft de verdeling van het fraudeniveau. De ontdoken belastingen bedragen gemiddeld 2,9% van het inkomen, maar de curve stijgt naarmate de 1% rijksten in zicht komen. Ze schiet helemaal de hoogte in tot 30% bij de 0,01% ultrarijken. Gelden die percentages ook voor landen als Frankrijk en België? Ja, antwoordt Zucman: “Het is aannemelijk dat de resultaten in de Scandinavische landen representatief zijn voor de situatie in alle rijke en ontwikkelde landen, waar loonarbeid overheeft. Als je enige bron van inkomen een loon is, dan is belastingontduiking onmogelijk. We mogen er dus van uitgaan dat in Frankrijk of in België, het gemiddelde percentage belastingontduiking behoorlijk betrouwbaar is, maar geconcentreerd en veel hoger voor de ultrarijken die kunnen genieten van offshoreconstructies om hun vermogen te beheren.”^{iv}

Om het bedrag te schatten dat door de Belgische 0,01% wordt gefraudeerd, passen we dus het percentage van 30% toe, zoals bepaald door Alstadæter, Johannesen en Zucman op de bedragen van de fortuinen die Verduyn vaststelde. Die fortuinen moeten omgezet worden naar inkomens, aangezien de 30% niet over vermogen, maar over inkomen gaat. Daartoe passen we op die 400 fortuinen een ratio inkomen/vermogen van 5% toe, wat ongeveer overeenstemt met het rendement van beleggingen op de beurs.

Tabel 2 – Schatting van de fraude van de 0,01% rijksten^v

Vermogen	Verhouding inkomen/vermogen	Inkomen	Fraude- percentage	Fraudebedrag	Per gezin
142.185.373.251 €	5%	7.109.268.663 €	30%	2.132.780.599 €	5.331.951 €

Het resultaat geeft een totaal gefraudeerd bedrag van 2,1 miljard euro, 5,3 miljoen euro per gezin (zie tabel 2).

2. De belastingontwijking van de 50% minst rijken

Nu buigen we ons niet meer over een heel kleine minderheid, maar over de helft van de bevolking: de 50% laagste inkomens.

We vergelijken de 0,01% grootste vermogens met de 50% laagste inkomens. Appelen met peren vergelijken? Niet echt, want we kunnen ervan uitgaan dat de 50% minst rijken op het vlak van inkomen, in grote mate overeenkomen met de 50% minst rijken op het vlak van vermogen, aangezien er toch een verband is tussen inkomen en vermogen.

Om de omvang van de fraude te berekenen passen we de curve van Zucman en zijn collega's toe op de laagste vijf decielen van de Belgische belastingaangiften. Zo bekomen we een totale fraude van 629 miljoen euro, wat overeenstemt met een gemiddeld bedrag van 201 euro per gezin (zie tabel 3).

Tabel 3 – Schatting van de fraude van de 50% minst rijken^{vi}

Deciel	Belastbaar inkomen	Fraudepercentage	Fraude	Fraude per gezin
1	1.340.215.686 €	3,80%	50.928.196 €	81 €
2	6.609.841.792 €	1,90%	125.586.994 €	201 €
3	9.106.838.952 €	1,50%	136.602.584 €	218 €
4	11.117.809.986 €	1,50%	166.767.150 €	266 €
5	13.538.962.904 €	1,10%	148.928.592 €	238 €
TOTAAL			628.813.516 €	201 €

Ter vergelijking: bij de 0,01% rijksten bedraagt de gemiddelde fraude 5,3 miljoen euro per gezin. Het gemiddeld bedrag van ontdoken inkomsten is bij die groep dus 26.000 keer groter dan bij de 50% minst rijken!

3. Besluiten van de PVDA

Een heel groot deel van de fiscale fraude zit dus geconcentreerd bij de superrijken. Die vaststelling van Gabriel Zucman was ook al naar boven gekomen in een recent dossier van de PVDA-studiedienst waarin bekeken werd in welke mate de tien grootste Belgische fortuinen betrokken zijn in belastingparadijzen en in

de verschillende schandalen van de voorbije jaren: OffshoreLeaks, LuxLeaks, SwissLeaks, BahamasLeaks en andere Panama Papers.^{vii}

Het contrast is schrijnend, tussen aan de ene kant miljarden die wegvloeien en ontsnappen aan de belastingen, en aan de andere kant het steeds hardere bezuinigingsbeleid voor de bevolking. Om deze fraude te bestrijden zijn veel maatregelen nodig, maar twee specifieke, doelgerichte maatregelen lijken ons prioritair.

- **Het oprichten van een vermogenskadaster**, gekoppeld aan een datamining gebaseerd op de correlatie tussen inkomens en vermogens. Stelde het Rekenhof in een recent rapport (oktober 2016) zelf niet vast dat de taxatie volgens tekenen en indiciën bijzonder gehinderd wordt door de afwezigheid van een globaal vermogenskadaster?

- **De oprichting van een fiscale cel die zich richt op de 0,01%**. Het astronomisch hoge fraudeniveau bij deze categorie – zoals blijkt uit dit dossier – rechtvaardigt duidelijk zo'n maatregel. Het is trouwens ook een aanbeveling van de OESO, die in meerdere landen effectief wordt toegepast.

In de strijd tegen grote fiscale fraude volstaan halve maatregelen niet. Toch gaat de federale meerderheid hard op de rem gaan staan als het erom gaat krachtdadige maatregelen te overwegen.

Minister van Financiën Johan Van Overtveldt (N-VA) verzet zich, bijvoorbeeld, expliciet tegen de oprichting van een fiscale cel die belast is met de controle van de ultrarijken.

In de bijzondere Kamercommissie Panama Papers, die binnenkort haar conclusies moet indienen, zien we dat de vier regeringspartijen een reeks voorstellen blokkeren, en dat zijn net de maatregelen die het meest ambitieus zijn in de strijd tegen grote fraude. Het gaat onder meer over de twee voorgestelde maatregelen, die overeenstemmen met de aanbevelingen 107bis en 108bis en die veel kans maken geschrapt te worden in de finale versie van het rapport ...

Contact:

Kim De Witte, studiedienst PVDA, kim.dewitte@pvda.be, 0486 51 07 20

Marco Van Hees, volksvertegenwoordiger PVDA, marco.vanhees@ptb.be, 0473 41 10 21

ⁱ Bron: <http://derijkstebelgen.be>.

ⁱⁱ <http://www.assemblee-nationale.fr/14/pdf/propositions/pion4332.pdf>

ⁱⁱⁱ Annette Alstadaeter, Niels Johannesen en Gabriel Zucman, Tax Evasion and Inequality, 28 mei 2017, downloadbaar op de site van Gabriel Zucman (<http://gabriel-zucman.eu/>).

^{iv} Le Soir, 2 juni 2017.

^v Bronnen: berekening gebaseerd op basis van de gegevens op <http://derijkstebelgen.be> (bedrag van de vermogens) en Annette Alstadaeter, Niels Johannesen en Gabriel Zucman, Tax Evasion and Inequality, 28 mei 2017 (fraudepercentage van de inkomens).

^{vi} Bronnen: berekening gebaseerd op basis van gegevens van de FOD Economie (fiscale inkomsten 2014) en Annette Alstadaeter, Niels Johannesen et Gabriel Zucman, Tax Evasion and Inequality, 28 mei 2017 (fraudepercentage van de inkomens).

^{vii} <http://pvda.be/artikels/tien-rijkste-families-van-belgie-zitten-tot-over-hun-oren-de-belastingparadijzen>